

گفت‌وگو

زمان انتخاب است

🔴 در شرایط فعلی، آیا ایران می‌تواند نقش سازنده‌ای در عرصه بین‌الملل داشته باشد؟

۴۴
ادامه از
صفحه
۲

ایران در طول تاریخ چندین بار توانسته است نقش سازنده‌ای در عرصه بین‌المللی ایفا کند و موفقیت‌هایی را به دست آورد. در دوران پهلوی، ایران در مسائل اعراب و اسرائیل و همچنین شورش ظفار نقش مثبتی ایفا کرد. پس از جنگ جهانی دوم نیز ایران در جنگ سرد و حتی در جلوگیری از برخورد اتمی به دلیل بحران موشکی کوبا، با وجود همسایگی با اتحاد جماهیر شوروی، نقش سازنده‌ای داشت و سیاست خارجی موفق‌ی را دنبال می‌کرد. پس از انقلاب اسلامی نیز ایران چندین بار با سیاست خارجی سازنده روبه‌رو و از آن منتفع شد. یکی از این موارد در زمان جنگ عراق و کویت بود. آقای هاشمی‌رفسنجانی در آن زمان سیاست خارجی خردمندانه‌ای اتخاذ کرد که منجر به منافع ایران از سوی عراق، آمریکا و جامعه بین‌المللی شد. ایران توانست تمامی سرزمین‌های اشغالی خود را پس بگیرد، اسرای خود را آزاد کند و بسیاری از هواپیماهای عراقی که به ایران پناه آورده بودند، به عنوان غرامت نزد ایران باقی ماندند. همچنین بسیاری از تنش‌های میان ایران و جامعه بین‌المللی به حاشیه رفت. در دوران آقای خاتمی نیز با طرح گفت‌وگوی تمدن‌ها و سیاست تنش‌زدایی، ایران بار دیگر نقش مثبتی ایفا کرد. در دوره آقای روحانی، سیاست خارجی ایران در شرایط حساس و دشواری شکل گرفت و نتایج مثبتی به همراه داشت. در زمان ظهور داعش، قطع‌نامه مبارزه با افراتراب‌گری، خشونت و تروریسم به پیشنهاد ایران در سازمان ملل تصویب شد و سالی به نام مبارزه با خشونت و تروریسم به تصویب رسید. این اقدامات منجر به مذاکرات سال ۲۰۱۵ و توافق برجام شد که ایران را دوباره در کانون توجه قرار داد. حتی در دوره آقای امیرعبداللهیان نیز تلاش‌هایی برای دستیابی به توافق صورت گرفت. اگرچه نام برجام به‌طور مستقیم مطرح نمی‌شد و از عباراتی مانند «توافق هسته‌ای» یا «مذاکرات رفع تحریم» استفاده می‌شد، اما هدف همان احیای برجام بود. این تلاش‌ها به دنبال ایجاد گشایش در زندگی ایرانیان و بهبود تولید، اقتصاد و معیشت کشور بود و سیاست خارجی سازنده‌ای را دنبال می‌کرد.

اما در دوره اخیر، از زمان روی کار آمدن آقای پزشکیان، اقدام موثر یا پیشنهاد مثبتی در این زمینه مشاهده نشده است. ایشان بر وقاف و همبستگی تأکید دارند، اما اولین گام در این مسیر، وقاف با مردم است. مردم معترض‌اند و خواستار توجه به مشکلاتشان هستند. اینجاست که باید به صدای مردم گوش داد و براساس خواسته‌های آنان عمل کرد. به اعتقاد من، نگاه ایرانیان این است که ایران باید به دنبال صلح و امنیت بین‌المللی باشد و نقش سازنده خود را در این زمینه ایفا کند. وزارت امور خارجه نیز باید در این راستا ابتکارات خود را ارائه دهد.

🔴 به نظر می‌رسد که دولت درباره سیاست خارجی برنامه جامع و مشخصی نداشته است. در این شش یا هفت ماه گذشته، شاهد سفرهای متعدد آقای عراقچی به کشورهای همسایه بوده‌ایم. این سفرها که در اخبار نیز به آنها اشاره شده، عمدتاً در راستای تلاش برای برقراری آتش‌بس میان حماس، حزب‌الله و اسرائیل بوده است. با این حال، میزان تأثیرگذاری این تلاش‌ها در اخبار به‌طور دقیق مشخص نشده است. آنچه باید رخ می‌داد، تدوین و ارائه یک برنامه جامع و مشخص بود که متأسفانه مشاهده نشده است. این پرسش مطرح می‌شود که آیا دولت هنوز به تدریج به برنامه‌ای دست نیافته یا شرایط خاص منطقه‌ای مانع از ابتکار عمل شده است؟

خود آقای پزشکیان نیز اعلام کرده‌اند که برنامه‌ای ندارند و همان برنامه توسعه و منویات مقام معظم رهبری را دنبال می‌کنند. اما این رویکرد به نظر می‌رسد یک خطای اساسی باشد. یک مبری برای دستیابی به اهداف تعیین‌شده، نیازمند نقشه راه، طرح و برنامه‌ای مشخص است. در زمان انتخابات نیز بارها به این موضوع اشاره شده بود که نمی‌توان بدون برنامه عمل کرد. هر دولتی باید طرح و برنامه‌ای برای پیشبرد اهداف خود داشته باشد. صرفاً برگزاری تورهای بازدید از کشورهای مختلف نمی‌تواند به‌عنوان برنامه تلقی شود. برنامه باید شامل طرح‌های مشخصی باشد؛ مثلاً برای حل مسئله هسته‌ای، باید طرحی ارائه شود که نشان دهد چگونه این مسئله حل خواهد شد. یا برای مسائل منطقه‌ای، باید راهکارها و طرح‌های مشخصی تدوین و ارائه شود.

🔴 درباره نقش چین با توجه به موقعیت فعلی این کشور در جهان کمی صحبت کنیم. برخلاف روسیه، چین نگاه متفاوتی به موضوع ایران دارد و می‌تواند نقش سازنده‌ای در پرورنده‌های ایران ایفا کند. با این حال چین خود نیز با مشکلاتی از جمله درگیری‌های اقتصادی با ترامپ مواجه است و به همین دلیل، کمتر به مسائل ایران ورود کرده اما می‌تواند میانجی مطمئن‌تری برای ایرانیان باشد.

چین به‌عنوان یکی از قدرت‌های مهم در جامعه بین‌المللی، دارای حق وتو در شورای امنیت سازمان ملل است و از زمان اصلاحات دوران دنگ شیائوپینگ، سیاست خروج از انزوا و پیوستن به اقتصاد جهانی را در پیش گرفته است. این کشور با تغییر بیش از پنج هزار قانون داخلی خود، توانست حضور موثر و فعالی در تجارت جهانی داشته باشد. امروز نیز چین به‌عنوان یکی از قدرت‌های اقتصادی جهان، شانه به شانه آمریکا حرکت می‌کند و بزرگ‌ترین تکرانی ترامپ نیز در حوزه اقتصاد، چین است. در این معادله، کسانی که از توافق استراتژیک ۲۵ساله میان ایران و چین صحبت می‌کردند، باید پاسخ دهند که چین در این شرایط چه اقداماتی انجام داده است. چین به دنبال تثبیت موقعیت اقتصادی خود در جهان است و در بحران‌ها، ورود سازنده‌ای دارد؛ مانند مسائل دریای سرخ یا روابط ایران و عربستان که هدف آن تأمین نفت و سرمایه‌گذاری امن بوده است. اما در موضوع ایران، سیاست خارجی چین برای ما سازنده نبوده است. تحریم‌های آمریکا باعث شده چین کالاهای بی‌کیفیت و تکنولوژی فرسوده خود را به ایران عرضه کند. در حالی که چین در زمینه‌های متعددی تکنولوژی پیشرفته دارد، این تکنولوژی‌ها وارد ایران نمی‌شوند و آنچه به ایران می‌رسد، کالاهای دست‌دوم یا بی‌کیفیت است. این موضوع نتهن‌ها در حوزه بازرگانی، بلکه در حوزه سیاسی نیز مشهود است.

در مواردی مانند نام خلیج فارس که به‌عنوان یک نام رسمی در دبیرخانه سازمان ملل به رسمیت شناخته شده است، چین از نام‌های دیگری استفاده می‌کند. این نشان می‌دهد که روابط استراتژیک ۲۵ساله میان ایران و چین در مواقع نیاز ایران، سودمندی چندانی ندارد.

بنابراین نباید به چین یا هیچ کشور دیگری امید بست. ایران باید به مردم خود متکی باشد و سیاست‌های خود را براساس منافع ملی و خواسته‌های مردم تنظیم کند. مردم ایران از فساد، رانت، تورم و انتصاب‌های نالایق شکایت دارند و خواستار تصمیم‌گیری‌های درست و شفاف هستند.

🔴 با توجه به مجموعه حوادث در حوزه سیاست خارجی، سال آینده را چگونه پیش‌بینی می‌کنید و فکرمی‌کنید سال آینده ایران در بزنگاه‌های مهم تاریخی قرار دارد و تصمیم سخت را اتخاذ خواهد کرد؟

سال آینده، حتی روزهای پایانی سال هم فرصت خوبی است و باید از آن استفاده کرد. همان‌طور که حضرت علی (ع) فرموده‌اند: «ما بازاری عمر، بهشت است»؛ بنابراین باید از هر لحظه برای پیشرفت و بهبود وضعیت کشور استفاده کرد. بر این اساس، مهم انتخاب میان خرد و توهم است. باید در اسرع وقت با درک واقعیت‌های جهانی و همکاری با کشورهای دنیا، تصمیماتی اتخاذ شود که منجر به تقویت ایران و تأمین منافع مردم شود.

در روزهای پایانی سال ۱۴۰۳، علی بیگدلی و ساسان کریمی در نشست‌ی تحلیلی، سلسله تحولات سیاست خارجی را واکاوی کردند

حرکت نو در بازی کهنه هسته‌ای

دارد که «طی این ماه‌ها با سطحی از آشفتگی در حوزه سیاست داخلی و سیاست خارجی مواجهیم». با چنین قرائتی، این استاد دانشگاه متذکر می‌شود: «تا زمانی که نگاه کشور به مسائل سیاست خارجی و نوع تعامل ما با منطقه و جهان تغییر پیدا نکند، کوچک‌ترین اتفاق‌ها می‌توانند بیشترین فشار روانی را بر حوزه اقتصادی و معیشتی وارد کنند». از این منظر، تحلیلگر حوزه بین‌الملل تأکید می‌کند: «بسیاری از موضوعات مانند اقتصاد، تابعی از سیاست خارجی است».

ساسان کریمی: نمی‌توان سیاست خارجی را به شکل دوقطبی و در فضای جنگ سرد اداره کرد

در ادامه نشست، ساسان کریمی هم به تبیین و تشریح این پرسش پرداخت که چرا وزارت امور خارجه در شرایط حساس کنونی دست به اقدامات تأخیری در فعالیت‌های تنش‌زدایانه با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و شروع دور جدید مذاکرات با اروپا می‌زند؟ این تحلیلگر در پاسخ، ضمن اذعان به وجود این تأخیرها، یادآور می‌شود: «زمانی که سیاست خارجی نیم‌گام عقب‌تر باشد، نهایتاً شاهد اتفاقاتی مانند نشست غیرعلنی چهارشنبه هفته گذشته در شورای امنیت علیه فعالیت‌های هسته‌ای ایران هستیم و همین دست نشست‌ها می‌تواند اقدامات بعدی ایران را هم تحت‌الشعاع قرار دهد. به این معنا که اگر طی روزهای پیش‌رو و طبق گفته مقامات وزارت امور خارجه، دور جدید مذاکرات بین ایران و اروپا برگزار شود، قطعاً نشست غیرعلنی شورای امنیت می‌تواند محتوا و مفاد این گفت‌وگوها را تحت تأثیر قرار دهد». با این ارزیابی، کریمی تأکید دارد: «در شرایط فعلی نمی‌توان سیاست خارجی کشور را به شکل جهان دوقطبی و در فضای جنگ سرد اداره کرد». لذا اگرچه او از برگزاری نشست سه‌جانبه وزرای امور خارجه روسیه، چین و ایران در پکن و نیز گسترش

روابط تهران با پکن و مسکو دفاع می‌کند، اما هم‌زمان معتقد است «نمی‌توان با تکیه بر روسیه و چین، جبهه‌ای را در برابر غرب در قالب فضای دوقطبی و جنگ سرد ایجاد کرد».

علی بیگدلی: ترامپ به سمت جنگ با ایران نمی‌رود

علی بیگدلی در ادامه گفته‌های خود در این نشست، گریزی به موضوع احتمال وقوع جنگ می‌زند و معتقد است: «طبق نظریات روابط بین‌الملل، در صورت بن‌بست در امر مذاکره و دیپلماسی شاهد وقوع جنگ هستیم». در عین حال، او این نکته را هم یادآور می‌شود که «دونالد ترامپ به سمت تقابل نظامی و انتخاب گزینه جنگ در قبال ایران نخواهد رفت». تحلیلگر حوزه بین‌الملل در تبیین هرچه بیشتر این نکته به تلاش‌های کشورهای عربی منطقه حاشیه خلیج فارس برای کنترل و مدیریت تنش تهران و واشنگتن و جلوگیری از برخورد نظامی باور دارد. چراکه از منظر این استاد دانشگاه، «بروز هرگونه تنش نظامی بین ایران و آمریکا تبعات گسترده‌ای را برای کل منطقه به دنبال خواهد داشت». در سایه آنچه عنوان شد، بیگدلی با ارجاعی به نامه دونالد ترامپ برای ایران، تصریح می‌کند: «باید پاسخی ملایم به این نامه داده شود و پس از آن، مذاکرات در دستور کار قرار بگیرد». چراکه به گفته بیگدلی، «اگر مذاکرات با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی هرچه زودتر برگزار شود و اختلافات حل‌وفصل شود، به همان اندازه می‌تواند آثار مثبت خود را روی کاهش التهابات سیاست خارجی و نرم‌ترشدن مواضع دونالد ترامپ داشته باشد و هم‌زمان از نقش‌آفرینی مخرب و کارشکنی اسرائیل جلوگیری خواهد کرد».

ساسان کریمی: نباید ایران دست به انفعال بزند

در ادامه نشست نوبت به ساسان کریمی رسید که درباره احتمال تحول در سیاست خارجی برای سال ۱۴۰۴ با ارزیابی مثبت و با طرح پیش‌شرط‌هایی معتقد است: «اگر بهره‌برداری و استفاده لازم از نخبکان حوزه دیپلماسی صورت بگیرد و هم‌زمان دستگاه دیپلماسی از روزمرگی و پرداختن به مسائل جاری فاصله بگیرد، می‌توان به ابتکارات در دستگاه سیاست خارجی برای سال آتی امید داشت؛ مشروط بر آنکه شخص رئیس‌جمهور، وزیر امور خارجه و همچنین شورای عالی امنیت ملی هم اختیارات لازم را در این رابطه داشته باشند». در سایه نکات یادشده، این تحلیلگر حوزه بین‌الملل با ارجاعی به شرایط کنونی در عرصه سیاست خارجی تأکید دارد: «اکنون عقل حکم می‌کند در جهان پرتناقض و به شکل درست و منطقی و راهبردی عمل کرده تا بتوان شرایط را به بهترین نحو مدیریت کرد». هرچند او اذعان دارد که «این شرایط به‌طور کامل در راستای منافع ما و هیچ کشور دیگری قابل مدیریت نیست، اما وضعیت جاری نباید باعث آن شود ایران دست به انفعال بزند و منتظر تعیین تکلیف شرایط باشد».

مرکز خیریه وحدت

تکهدلی شبانه روزی از دختران معلولین ذهنی

کمپین

تیه لباس، مواد غذایی و دارو برای دختران ساکن در وحدت

چوب لباسی

حمایت‌های نقدی آنلاین: charityvahdat.ir

شماره کارت بانک سپه: ۵۸۹۲۱۰۱۱۲۱۶۷۵۳۸۹

ارتباط با وحدت: ۰۲۱۲۲۹۴۷۰۱۴

۰۹۰۲۲۹۴۷۰۱۴

[vahdatiha](https://www.instagram.com/vahdatiha)

حمایت حضوری: پاسداران، بوستان دوم، خیابان گیلان

خیابان شهید افشاری (ساقدوش)، کوچه وحدت، پلاک ۴